Huis van de Weemoed

Fado holandês

Op een zomerzondagmiddag ga je wel eens geitensateh eten, logisch toch? Met 40 andere Nederlanders geschaarcel en zonder diepgaande studie begrijp je alle Nederlandse ooghoektraantjes op de zwembadtegels die als een klein stroompje het zwembad in vloeien: Indië... Nederland en Portugal vloeien even samen... brilhante.

Do que não foi, nem pôde ser, e é tudo
Van wat nooit was en niet kan zijn en alles is
Dá me mais vinho
Geef me nog een glas wijn
porque a vida é nada (Pessoa)
want het leven is niks

30 jaar Portugal

Ja, Sim...lees ze goed!, de slotverzen van Pessoa: het slot van zijn laatste gedicht, 1935, 10 dagen voor zijn dood. Lidwien & Marcel kunnen zich goed vinden in Pessoa's 'definitie' van de Fado...'t is zo Portugees: er gebeurt niets terwijl er wel een soort verlangen is, verlangen naar...naar wat eigenlijk? Ze weten het niet, de Portugezen. Maar Lidwien & Marcel ook niet..."en we gaan nu al 30 jaar op vakantie in Portugal. Waar moeten we anders heen als er niets mooiers is? Op de fiets kwamen we uit Spanje en over de grens kwamen we in een andere wereld terecht...warm en op zichzelf. Een Portugees is vriendelijk, dringt je niets op, wil niets van je, helpt je! We waren in de wolken, maar dat moet ook wel in Guarda op het noorden van de Serra d'Estrela, 1000 meter hoog. Nee, we dachten er nog niet aan in een Fado uit te barsten, toen. Maar dat is veranderd in 30 jaar..."

Op het Utrechts conservatorium ontmoetten ze elkaar. Hoofdvak: klassieke piano, bijvak: muziek. Dat klinkt gek, maar alles wat muziek tot muziek maakt, is muziek...Logisch toch? Marcel ging het theater in, het cabaret, componeerde muziek die er zo mooi bij hoort. Lidwien dook de opera in en er stond maar één ding vast in hun leven (behalve De Liefde natuurlijk): elk jaar 2 maanden Portugal...en dan komt de Fado vanzelf.

Trouwen & rouwen

"Moet je meer van ons weten?" Lidwien lacht als ik gretig knik en ze steekt van wal, mooi en rustig bijgestaan door Marcel..."We waren al 24 jaar bij elkaar en toen vroeg ik Marcel of het nu geen tijd werd om eindelijk eens met mij te trouwen...'ik kan niet meer van je houden dan ik nu al doe', zei Marcel en ach, ik was het met hem eens, geloof ik." Marcel knikt, "maar we realiseerden ons dat we op dat moment met zieke ouders zaten. Als we Ons Huwelijk nog langer zouden uitstellen dan zou geen van de ouders dit nog meemaken. We gingen trouwen! Maar een week ervoor overleed mijn moeder en Lidwiens vader stierf na een week huwelijk..." Lidwien: "Met twee woorden zat ik, trouwen & rouwen. Mijn vaders dood was aanleiding voor mij om die woorden met alles wat er bij hoort te omringen...ik heb er een liedje van gemaakt, Marcel de muziek. Pas toen hebben we ontdekt hoe mooi het was om samen, met elkaar, iets te doen...taal en muziek met elkaar verbinden...hadden we nog nooit gedaan. En dan zie ik ons ineens weer in een muziekwinkel in Lissabon staan: Fadoboeken lagen er, veel...en we keken elkaar aan en hadden meteen een antwoord op de vraag 'Gaan we Fado holandês doen?' SIM! Toen ben ik begonnen Fado in het Nederlands te vertalen en Marcel is gaan arrangeren...talige en muzikale creativiteit lieten we los op ons doel: Portugese Fado te vertalen en muzikaal te variëren naar het Nederlands."

Mondige weemoed

"Vertalen en aanpassen" klinkt het tegelijkertijd uit de weemoedmonden, "lang doen we er over", zucht Lidwien diep. "Je moest eens weten hoeveel versies van een Fado op het scherm staan voordat we tevreden zijn...vertalen is meer dan letters optellen & vermenigvuldigen. Moeilijk uit te leggen wat precies 'meer' is. Als ik begin zet ik eerst Amalia op en luister intens naar poëzie op muziek. Van de beroemdste Fadista (Uma casa Portuguesa!jg) wil ik haar accenten, het rijm, de haperingen...alles wil ik vanuit haar Portugees in het Nederlands handhaven. Zelfs Portugese woorden moeten in het Nederlands Portugees klinken. Marcel helpt me daarbij, niet alleen met muziek maar ook met taal...Marcel?" "Ik heb me wat meer op de studie van het Portugees geworpen en probeer de taal van het gedicht te laten klinken. We veranderen elke vertaling net zolang tot we met z'n tweeën tevreden zijn...dan pas ga ik spelen en Lidwien zingen." Lidwien aarzelt..."Het is nu 5 jaar geleden dat we onze eerste 'Hollandse Fado' deden. Toen kwamen er wat problemen met mijn stem...ik kreeg een reumatische ziekte die al m'n vochtproducerende klieren in m'n lichaam te pakken nam... Vocht heb je nodig bij het zingen en in de behandeling heb ik mijn zangtechniek veranderd en produceer nu meer kunstspeeksel en kunsttranen bij wijze van spreken." "Meer zingen wil ze", vult Marcel aan, "en ze kan het! In juni heeft ze de helft van haar muziekbaan op school opgezegd en is ze dieper de fadozang ingedoken. Resultaat? Het komend jaar duiken we met onze Fado Nederland in...het wordt een poëtisch theatraal muziekprogramma Nederland-Portugal. Echt, we staan in de startblokken." "Je hebt ons vorige week gezien & gehoord bij de satehparty" straalt Lidwien "en wat vond je ervan? Raad je al je lezers aan ons in te huren?"
SIM/JA! (jg) Lidwien Boumans & Marcel Schmidt
www.huisvandeweemoed.nl

Het leven van de weemoedigen staat nu dus in het teken van de Fado. Maar als je doorvraagt doen ze veel meer met muziek & taal en kun je "alles" herleiden tot 30 jaar x twee maanden Portugal. "Weet je, we begeleiden uitvaarten en begrafenissen in Nederland en eerlijk gezegd zijn we geschoold door een Portugese oude man. We kunnen ook in Portugal geen kerkhof voorbijgaan of we moeten erin...graven bekijken, fotograferen en het liefst de huisjes bekijken, huisjes met dichte deurtjes tot we op een begraafplaats deurtjes op een kier zagen staan. Wij naar binnen en toen verscheen er een oude grafdelver die verguld was door onze belangstelling voor de graven. Hij maakte de kist in het huisje voor ons open, pakte een bot en vergeleek die met de bovenarm van Marcel...we konden maar één ding doen, een Fado maken.

't Is doodzonde dat je de schitterende pianobegeleiding van Marcel er niet bij kunt horen...maar LEES..."

Kerkhof in Rosario

Kerkhof in Rosario, je lokt me binnen,
veertig graden boven nul, nauwelijks schaduw op dit middaguur.
'k Wandel over knisp'rend grind, oude foto in een ijzeren lijst,
plastic bloemen bloeien eeuwig, een Maria vergrijst.

refrein
Een ontmoeting in Rosario,
doet me denken over sterfelijkheid.
Zomaar een mens in een cemeterio,
heeft me van mijn angst bevrijd.

Grafhuis met gebroken deur, je lokt me binnen,
waar de zwaluw zachtjes fluit, het scharnier schreeuwt luid.
Niemand vond het nodig die af en toe te smeren,
de doden slapen door, de grafkelder nooit...

Zachte oude man, zongerimpeld in 't gezicht.
"Vandaag ben je mijn gastheer, maar voel je tot niets verplicht".
Op deze plek kent hij geen angst, wel zelfgekozen eenzaamheid.
Omringd door al zijn doden, stil en stom in eeuwigheid.
refrein

Taal vormt geen probleem, hij lokt me binnen.
Zijn mond bekent misschien "Eind'lijk een levend mens.
Kisten behoeven hier geen slot, 't zijn slechts vergane lijven,
maar de zielen leven door omdat ik ze nooit vergeet."

Hij wenkt me mee te gaan, opent zomaar graf en kist.
Wat vodjes, allang geen kleding meer, wat knoken, wat plukjes haar.
't Leek eerst zo vreemd en ongepast maar wordt een onverwacht geschenk.
Doden blijken aaibaar, niemand is hier gekrenkt.

refrein
(...)heeft me van mijn angst bevrijd...

Je hoeft Huize Weemoeds gedicht maar eenmaal gelezen te hebben of je weet: dit is Fado...échte Fado. Nog één vraag brandt er op mijn lippen: zijn jullie na 60 maanden Portugal nog wie je voor die tijd was?
Marcel: "Ach, ik componeer gewoon melancholische theatermuziek, van het trieste circuswalsje tot het hartverscheurend cabaretlied en speel op m'n piano, m'n melodica en m'n houten vibrandoneon die klinkt als een accordeon..."
Lidwien: "Jaren geleden stond er in m'n cv...van jongs af aan een dromer die vooral zichzelf kan zijn in sprookjes & mooie liedjes..."

Gelukkig, lieve lezers...er is niets veranderd!

Jan Geerlings
j.geerlings@sapo.pt

MZSRPortugal
- Hulp bij Bureaucratie -

- aanvragen fiscaalnummer
- aanvragen verblijfsvergunning
- aanvragen verhuurvergunning
- aanvragen nutsvoorzieningen
- openen bankrekening
- importeren van alle soorten motorrijtuigen
- vertalingen

Geopend van maandag t/m vrijdag tijdens kantooruren. Zaterdag op afspraak.

Beco 5 Outubro nº 9/10 - 8400-345 Lagoa, Algarve.
T: +351 282 431 523 - M: +351 936 649 778 - E: mzsrservices@gmail.com